Стефанишин Оксана Борисівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, економіки та туризму, Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ Міжрегіональна Академія управління персоналом», Львів, https://orcid.org/0000-0002-1857-4569

Stefanyshyn Oksana Borysivna, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management, Economics and Tourism; Lviv Institute, Interregional Academy of Personnel Management, Lviv, https://orcid.org/0000-0002-1857-4569

СУПЕРЕЧНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА МАКРО- ТА МІКРОРІВНІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

CONTRADICTIONS IN THE IMPLEMENTATION OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONCEPT AT THE MACRO AND MICRO LEVELS OF THE ECONOMIC SYSTEM

Анотація

У статті досліджено суперечності реалізації концепції сталого розвитку на макро- та мікрорівні економічної системи в умовах посилення дисбалансу між довгостроковими соціальними та екологічними пріоритетами суспільного розвитку і короткостроковими ринковими інтересами суб'єктів господарювання. Актуальність дослідження обумовлена ускладненням процесу досягнення Цілей сталого розвитку, поширенням ESG-регулювання, посиленням кліматичних викликів та зростанням практик формальної імплементації принципів сталого розвитку у корпоративному управлінні.

Метою статті є дослідження суперечностей взаємодії макро- та мікрорівня економічної системи у процесі реалізації принципів сталого розвитку, а також обґрунтування впливу конфлікту між довгостроковими суспільними цілями та короткостроковими ринковими механізмами на ефективність досягнення Цілей сталого розвитку.

У статті узагальнено сучасні теоретичні підходи до трактування сутності сталого розвитку та обґрунтовано трансформацію концепції сталого розвитку з переважно макроекономічної моделі у багаторівневу систему взаємопов'язаних економічних, соціальних та екологічних процесів. Особливу увагу приділено зміні ролі суб'єктів господарювання у реалізації принципів сталого розвитку та інтеграції ESG-підходів у систему корпоративного управління.

Визначено, що сучасна модель сталого розвитку характеризується системними суперечностями між стратегічними пріоритетами державної політики, орієнтованими на довгострокову екологічну та соціальну стабільність, і ринковою поведінкою підприємств, спрямованою на забезпечення прибутковості, конкурентоспроможності та швидкої окупності інвестицій. Обґрунтовано, що нерівномірна інтеграція ESG-принципів та поширення практик greenwashing свідчать про наявність структурних асиметрій між регуляторними вимогами, суспільними очікуваннями та реальними економічними можливостями суб'єктів господарювання.

Наукова новизна дослідження полягає у запропонованому підході до розуміння взаємодії макро- та мікрорівня сталого розвитку як системи взаємопов'язаних суперечностей, стимулів та зворотних ефектів. На відміну від традиційних підходів, у межах яких підприємства розглядаються переважно як об'єкти державного регулювання, у дослідженні обґрунтовано доцільність трактування бізнесу як активного, але неоднозначного учасника реалізації принципів сталого розвитку.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого підходу при формуванні державної політики у сфері сталого розвитку, удосконаленні механізмів ESG-регулювання та розробленні інструментів координації інтересів держави, бізнесу та суспільства.

Ключові слова: сталий розвиток, макрорівень, мікрорівень, ESG, greenwashing, Цілі сталого розвитку, корпоративне управління, економічна система, суперечності, державна політика сталого розвитку.

Abstract

The article examines the contradictions in the implementation of the sustainable development concept at the macro and micro levels of the economic system under conditions of increasing imbalance between long-term social and environmental priorities and short-term market-oriented business interests. The relevance of the study is determined by the growing complexity of achieving the Sustainable Development Goals (SDGs), the expansion of ESG regulation, the strengthening of climate challenges, and the spread of formalized approaches to corporate sustainability management.

The study aims to investigate the contradictions in the interaction between the macro and micro levels of the economic system in the process of implementing the principles of sustainable development, as well as to substantiate the influence of the conflict between long-term public interests and short-term market mechanisms on the effectiveness of achieving sustainable development goals.

The article generalizes modern theoretical approaches to understanding sustainable development and substantiates the transformation of this concept from a predominantly macroeconomic model into a multi-level system of interconnected economic, social, and environmental processes. Particular attention is paid to the changing role of business entities in the implementation of

sustainable development principles and the increasing integration of ESG approaches into corporate governance systems.

It has been determined that modern sustainable development models are characterized by systemic contradictions between state strategic priorities focused on long-term environmental and social stability and the market behavior of enterprises oriented toward profitability, competitiveness, and rapid return on investment. The research substantiates that the uneven implementation of ESG principles and the spread of greenwashing practices reflect the existence of structural asymmetries between regulatory requirements, public expectations, and the actual economic capabilities of enterprises.

Scientific novelty of the study lies in the proposed approach to understanding the interaction between macro and micro levels of sustainable development as a system of interconnected contradictions, incentives, and feedback effects. Unlike traditional approaches, enterprises are considered not only as objects of state regulation but also as active and contradictory participants in the implementation of sustainable development principles, whose behavior is simultaneously influenced by regulatory pressure, market mechanisms, investment requirements, and reputational risks.

The practical significance of the obtained results lies in the possibility of using the proposed conceptual approach in the formation of state sustainable development policy, improvement of ESG regulation mechanisms, and development of tools for coordinating the interests of the state, business, and society.

Keywords: sustainable development, macro level, micro level, ESG, greenwashing, sustainable development goals, corporate governance, economic system, contradictions, sustainable development policy.

Постановка проблеми

Сучасна модель сталого розвитку формується в умовах посилення суперечностей між довгостроковими екологічними та соціальними цілями суспільного розвитку й короткостроковими механізмами ринкової економіки. Зміна клімату, виснаження природних ресурсів та поглиблення соціальної нерівності актуалізують необхідність перегляду традиційних підходів до економічного зростання та ролі суб'єктів господарювання у забезпеченні сталого розвитку. У доповіді Комісії Брундтланд «Our Common Future» сталий розвиток визначається як розвиток, що «задовольняє потреби сучасності, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби» [1, p. 43].

У сучасній науковій літературі сталий розвиток переважно розглядається як система збалансованої взаємодії економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Зокрема, Т. Хак, С. Яноушкова та Б. Молдан визначають сталий розвиток як «спробу гарантувати баланс між економічним зростанням, екологічною цілісністю та соціальним добробутом» [2]. Первинно концепція сталого розвитку формувалася переважно як макроекономічна модель, орієнтована на забезпечення збалансованого розвитку держави та суспільства. Однак сучасні трансформаційні процеси засвідчили, що досягнення Цілей сталого розвитку неможливе виключно засобами державного регулювання. Усе більшого значення набуває діяльність підприємств, які безпосередньо впливають на економічні, соціальні та екологічні результати розвитку через виробничу, інвестиційну та управлінську діяльність. Як зазначає Р. ван Тулдер, сучасні Цілі сталого розвитку формують «нову парадигму розвитку» («new paradigm of progress»), що ґрунтується на взаємодії держави, бізнесу та суспільства [3].

У зв'язку з цим концепція сталого розвитку поступово трансформується у багаторівневу систему взаємопов'язаних економічних процесів, у межах якої макро- та мікрорівні функціонують у постійній взаємодії. Водночас питання взаємозв'язку між державною політикою у сфері сталого розвитку та діяльністю суб'єктів господарювання залишаються недостатньо розробленими. Особливої актуальності дана проблематика набуває в умовах адаптації української економіки до міжнародних стандартів екологічної та соціальної відповідальності, поширення ESG-підходів та посилення інтеграційних процесів.

Аналіз досліджень

Теоретичні засади концепції сталого розвитку були сформовані у працях міжнародних організацій та зарубіжних учених наприкінці XX століття. Базовим підходом стало трактування, запропоноване Комісією Брундтланд, відповідно до якого сталий розвиток повинен забезпечувати баланс між потребами сучасного суспільства та інтересами майбутніх поколінь [1]. Подальший розвиток концепції пов'язаний із формуванням підходів, що розглядають сталий розвиток як комплексну систему взаємодії економічного зростання, соціального добробуту та екологічної безпеки. Так, І. Абубакар визначає сталий розвиток як «ключову концепцію в рамках глобальної політики розвитку», що забезпечує механізм взаємодії суспільства з навколишнім середовищем без загрози для майбутніх ресурсів [4].

Суттєва еволюція наукових підходів відбулася у напрямі дослідження ролі бізнесу у забезпеченні сталого розвитку. Якщо ранні концепції акцентували увагу переважно на державному регулюванні, то сучасні підходи розглядають підприємства як активних учасників реалізації Цілей сталого розвитку. Зокрема, Р. ван Тулдер підкреслює необхідність «поєднання макровикликів із мікропідходами» («linking macro challenges to

micro approaches») [3]. У вітчизняній науковій літературі А. Касич та В. Бурківська зазначають, що концепція сталого розвитку визначає завдання розвитку не лише для держави, але й для підприємств [5]. Водночас М. Кравченко та В. Прудкий наголошують, що концепція сталого розвитку є «макроекономічною, проте її методологія відповідним чином транслюється на нижчий рівень економічних систем» [6], а сталий розвиток підприємств значною мірою залежить від зовнішнього інституційного середовища та державної політики.

Попри значну кількість наукових праць, більшість досліджень зосереджена або на макроекономічних аспектах сталого розвитку, або на механізмах управління сталим розвитком підприємств. Водночас недостатньо дослідженими залишаються суперечності між довгостроковими цілями державної політики та короткостроковими ринковими інтересами суб'єктів господарювання, а також проблеми формальної імплементації ESG-принципів і поширення практик greenwashing у системі корпоративного управління. Це обумовлює необхідність подальших досліджень механізмів взаємодії макро- та мікрорівня економічної системи у сфері сталого розвитку.

Мета статті

Метою статті є дослідження суперечностей взаємодії макро- та мікрорівня економічної системи у процесі реалізації принципів сталого розвитку, а також обґрунтування впливу конфлікту між довгостроковими суспільними цілями та короткостроковими ринковими інтересами на ефективність досягнення Цілей сталого розвитку.

Виклад результатів

Трансформація концепції сталого розвитку в умовах сьогодення пов'язана не лише зі зміною механізмів реалізації економічних, соціальних та екологічних пріоритетів розвитку, але й із посиленням дисбалансів між

стратегічними цілями державної політики та корпоративними інтересами бізнесу. Якщо макрорівень орієнтований переважно на довгострокову стабільність економічної системи, екологічну безпеку та соціальний розвиток, то значна частина суб'єктів господарювання продовжує функціонувати в логіці короткострокової економічної ефективності та максимізації прибутку. Унаслідок цього між стратегічними пріоритетами сталого розвитку та ринковими механізмами формується структурний конфлікт, який ускладнює практичну реалізацію Цілей сталого розвитку.

Особливо гостро зазначена суперечність проявляється у діяльності великих корпорацій, які активно інтегрують ESG-принципи у систему публічної комунікації, проте фактична реалізація задекларованих екологічних і соціальних зобов'язань нерідко має формальний характер. У сучасних дослідженнях дедалі частіше акцентується увага на поширенні явища greenwashing, про яке уже згадувалось вище, - практики створення позитивного екологічного іміджу без реальних системних змін у діяльності компаній [7]. Як зазначають Т. Лайон та А. Монтгомері, корпоративні практики greenwashing формуються внаслідок розриву між публічною ESG-комунікацією та фактичними механізмами реалізації принципів сталого розвитку [8]. Це свідчить про те, що ESG-управління в окремих випадках перетворюється не стільки на механізм забезпечення сталого розвитку, скільки на інструмент підвищення інвестиційної привабливості та репутаційної конкурентоспроможності бізнесу. Водночас це не заперечує потенціалу ESG-управління як інструменту інтеграції принципів сталого розвитку у корпоративну діяльність, проте свідчить про неоднорідність практики його реалізації.

При цьому ступінь інтеграції принципів сталого розвитку у діяльність підприємств залишається неоднорідним та значною мірою залежить від

галузевої специфіки, рівня регуляторного тиску та економічної мотивації суб'єктів господарювання.

Інтеграція принципів сталого розвитку у діяльність підприємств залишається нерівномірною також через конфлікт між екологічними та соціальними критеріями, з одного боку, і вимогами ринку щодо прибутковості та конкурентоспроможності - з іншого. Впровадження екологічно безпечних технологій, модернізація виробництва, дотримання високих соціальних стандартів та ESG-вимог часто потребують значних фінансових ресурсів і мають довгостроковий характер окупності. У результаті підприємства, особливо в умовах економічної нестабільності, нерідко орієнтуються на короткострокові фінансові результати, відкладаючи реалізацію стратегічних екологічних та соціальних ініціатив.

У таких умовах суттєво змінюється функціональна роль держави у системі забезпечення сталого розвитку. Якщо традиційний підхід обмежувався переважно нормативно-правовим регулюванням, то сучасна модель передбачає формування комплексної системи економічних стимулів, інституційної підтримки та механізмів координації інтересів держави, бізнесу та суспільства. Саме від ефективності такої координації значною мірою залежить здатність економічної системи забезпечувати баланс між економічним зростанням, екологічною безпекою та соціальною стабільністю.

Водночас трансформація концепції сталого розвитку супроводжується зміною підходів до оцінювання ефективності діяльності підприємств. Традиційна орієнтація виключно на фінансові результати поступово доповнюється оцінюванням екологічного та соціального впливу діяльності суб'єктів господарювання. Однак на практиці інтеграція ESG-критеріїв у систему корпоративного управління часто має нерівномірний характер і

залежить не лише від стратегічних цілей підприємства, але й від регуляторного тиску, інвестиційних вимог та репутаційних ризиків.

Таким чином, сучасна модель сталого розвитку характеризується не лише посиленням взаємозалежності макро- та мікрорівня економічної системи, але й поглибленням суперечностей між довгостроковими цілями суспільного розвитку та короткостроковими ринковими інтересами суб'єктів господарювання. Саме це обумовлює необхідність формування більш ефективних механізмів взаємодії держави та бізнесу у сфері реалізації принципів сталого розвитку.

Для систематизації ключових відмінностей і неузгодженостей між макро- та мікрорівнем сталого розвитку доцільно узагальнити їх основні характеристики та домінуючі конфлікти інтересів (табл. 1).

Таблиця 1

Ключові суперечності макро- та мікрорівня сталого розвитку

Аспект	Макрорівень	Мікрорівень
Часовий горизонт	Довгострокова стабільність	Короткострокова прибутковість
Основний пріоритет	Суспільний добробут	Економічна ефективність
Ключовий ризик	Соціально-екологічна нестабільність	Втрата конкурентоспроможності
Суперечність	Необхідність жорсткого регулювання	Опір зростанню витрат
ESG	Інструмент політики сталого розвитку	Інструмент репутаційної адаптації та підвищення інвестиційної привабливості

Джерело: складено автором

Наведені у таблиці протиріччя свідчать про те, що основна проблема сучасної моделі сталого розвитку полягає не у відсутності стратегічних цілей або механізмів регулювання, а у складності узгодження довгострокових

суспільних інтересів із короткостроковими ринковими орієнтирами бізнесу. Якщо на макрорівні пріоритетом є забезпечення екологічної безпеки, соціальної стабільності та довгострокової стійкості економіки, то на мікрорівні підприємства часто змушені орієнтуватися на прибутковість, конкурентний тиск та швидку окупність інвестицій.

У результаті реалізація принципів сталого розвитку в практичній діяльності підприємств нерідко набуває формального характеру. Частина компаній інтегрує ESG-принципи переважно як елемент репутаційної політики або інструмент підвищення інвестиційної привабливості, що створює ризики декларативності сталого розвитку та поширення практик greenwashing. Це свідчить про наявність системних суперечностей між регуляторними вимогами, ринковими механізмами та фактичними можливостями підприємств щодо реалізації екологічних і соціальних ініціатив.

У зв’язку з цим взаємодію макро- та мікрорівня доцільно розглядати не як лінійний процес реалізації державної політики, а як систему взаємопов’язаних асиметрій, стимулів та зворотних ефектів, у межах якої зміна регуляторного середовища впливає на поведінку бізнесу, а реакція суб’єктів господарювання, своєю чергою, формує нові механізми державного регулювання та суспільного контролю (рис. 1).

Запропонована схема демонструє, що сучасна модель сталого розвитку функціонує як циклічна система взаємного впливу держави, бізнесу та суспільства. Макрорівень формує стратегічні орієнтири розвитку через екологічну політику, ESG-регулювання та економічні стимули, тоді як мікрорівень реагує на них через корпоративні механізми адаптації, орієнтовані як на забезпечення прибутковості, так і на зниження репутаційних та регуляторних ризиків.

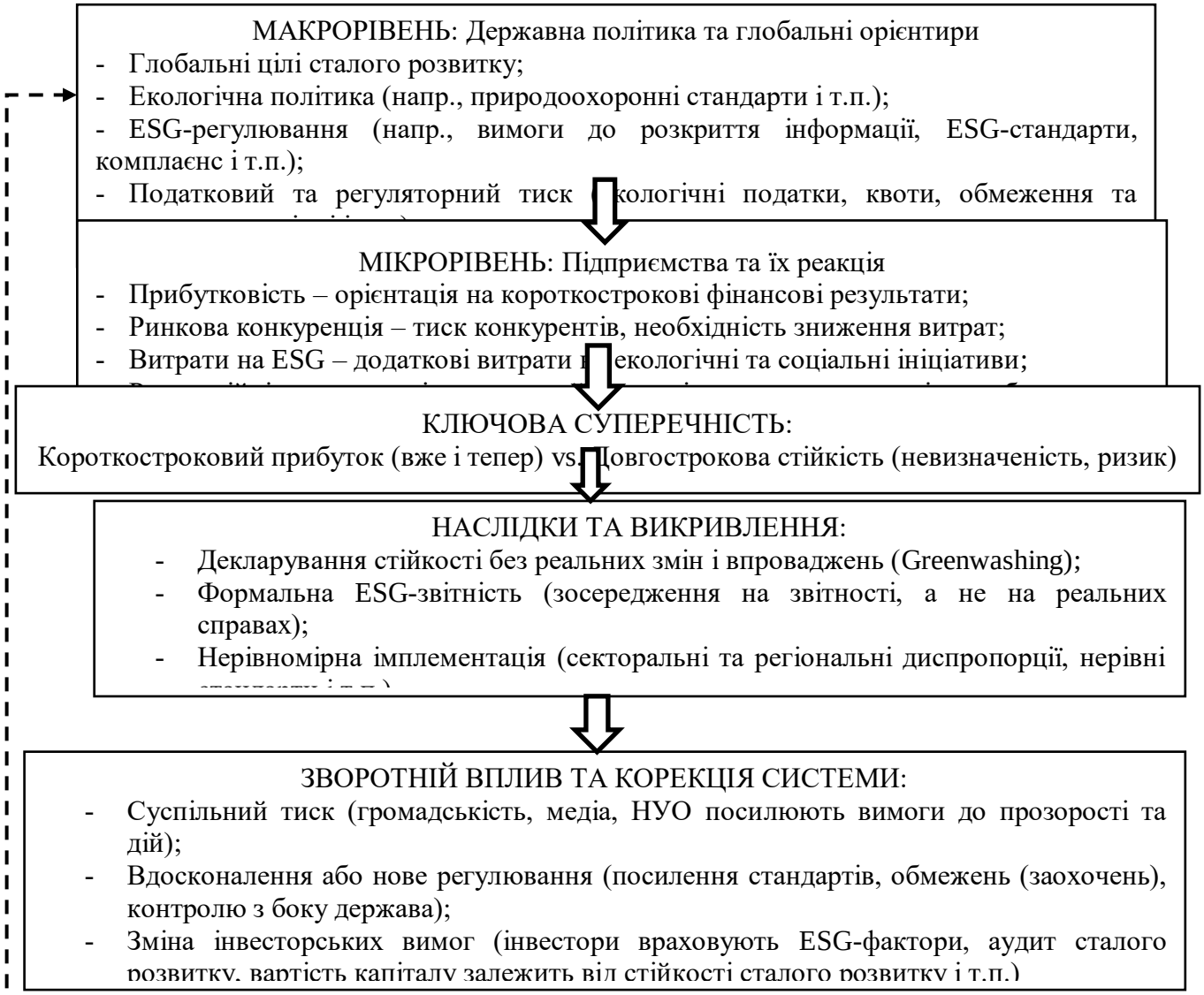

Рисунок 1. Система суперечностей і зворотних ефектів: макро- та мікрорівень

Джерело: розроблено автором

Водночас неузгодженість між короткостроковою економічною ефективністю та довгостроковими цілями сталого розвитку зумовлює появу низки викривлень, зокрема поширення символічної ESG-імплементації, формалізованих практик нефінансової звітності та greenwashing. Унаслідок цього суспільний тиск, зміна вимог інвесторів та посилення державного

регулювання формують зворотний вплив на поведінку суб'єктів господарювання, створюючи новий цикл трансформації механізмів сталого розвитку.

Висновки

У результаті проведеного дослідження встановлено, що сучасна модель сталого розвитку характеризується посиленням взаємозалежності макро- та мікрорівня економічної системи, проте така взаємодія супроводжується системними суперечностями між довгостроковими суспільними цілями та короткостроковими ринковими інтересами суб'єктів господарювання. Визначено, що реалізація принципів сталого розвитку у сучасних умовах ускладнюється конфліктом між потребою забезпечення екологічної та соціальної стійкості й орієнтацією бізнесу на економічну ефективність, конкурентоспроможність та швидку окупність інвестицій.

У ході дослідження обґрунтовано, що трансформація концепції сталого розвитку супроводжується зміною ролі підприємств у системі економічних відносин. Суб'єкти господарювання дедалі активніше інтегрують ESG-принципи у корпоративне управління, однак практика їх реалізації залишається неоднорідною та в окремих випадках набуває декларативного характеру. Це проявляється у поширенні формальної ESG-звітності, використанні механізмів репутаційної адаптації та практик greenwashing, що свідчить про наявність розриву між стратегічними цілями сталого розвитку та фактичними механізмами їх імплементації на мікрорівні.

Наукова новизна дослідження полягає у запропонованому підході до розуміння взаємодії макро- та мікрорівня сталого розвитку як системи взаємопов'язаних суперечностей, стимулів та зворотних ефектів. На відміну від традиційних підходів, у межах яких підприємства розглядаються переважно як об'єкти державного регулювання, у дослідженні обґрунтовано доцільність трактування бізнесу як активного, але неоднозначного учасника

реалізації принципів сталого розвитку, поведінка якого визначається одночасним впливом регуляторного тиску, ринкових механізмів та репутаційних факторів.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого підходу при формуванні державної політики у сфері сталого розвитку, удосконаленні механізмів ESG-регулювання та розробленні інструментів координації інтересів держави, бізнесу та суспільства. Запропоновані теоретичні положення можуть бути використані як основа для подальших досліджень проблем формальної імплементації ESG-принципів, оцінювання ефективності корпоративної соціальної відповідальності та аналізу протиріч між економічною ефективністю й довгостроковими цілями сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Report of the World Commission on Environment and Development. Our Common Future. United Nations. 1987. URL: https://www.are.admin.ch/en/1987-brundtland-report (дата звернення: 11.06.2026)

2. Hák T., Janousková S. Moldan B. Sustainable Development Goals: A Need for Relevant Indicators. *Ecological Indicators*. 2016. Vol. 60(1). Pp. 565-573. DOI:http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolind.2015.08.003 (дата звернення: 11.06.2026)

3. van Tulder R. Business and the Sustainable Development Goals. Rotterdam School of Management, Erasmus University. 2018. 24 p. URL: https://www.rsm.nl/fileadmin/Corporate/About_RSM/Positive_Change/SDGs/Business_and_Sustainable_Development_Goals_-_Positive_Change_0_Rob_van_Tulder.pdf (дата звернення: 11.06.2026)

4. Abubakar I. R. Access to sanitation facilities among Nigerian households: Determinants and sustainability implications. *Sustainability*. 2017. Vol. 9(4). 547. 17 p. URL: https://www.mdpi.com/2071-1050/9/4/547 (дата звернення: 11.06.2026)

5. Касич А. О., Бурківська В. А. Імплементація цілей стійкого розвитку в практику управління підприємствами у сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2017. Вип. 16. Ч. 1. С. 135–140. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/32.pdf (дата звернення: 11.06.2026)

6. Кравченко М. О., Прудкий В. В. Модель аналізу сталого розвитку підприємства з урахуванням ризику. *Економічний вісник НТУУ «КПІ».* 2020. № 17. С. 291–302. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216368 (дата звернення: 11.06.2026)

7. Delmas M., Burbano V. The Drivers of Greenwashing. *California Management Review.* 2011. Vol. 54(1). Pp. 64–87. URL: https://cmr.berkeley.edu/2011/11/54-1-the-drivers-of-greenwashing (дата звернення: 11.06.2026)

8. Lyon T., A. Montgomery W. The Means and End of Greenwash. *Organization & Environment.* 2015. Vol. 28(2). Pp. 223–249. URL: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1086026615575332 (дата звернення: 11.06.2026)

9. Andreoni V., Miola A. Competitiveness and Sustainable Development Goals. European Commission. Luxembourg : Publications Office of the European Union. 2016. 198 p. URL: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103576/lb-na-28316-en-n.pdf (дата звернення: 11.06.2026)

10. Banelienė R., Strazdas R. A holistic approach to sustainability: Sustainable Development Goals (SDGs) and corporate sustainability. Econstor. Warsaw.

2025. Vol. 19. Iss. 2. URL: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/323490/1/1932414355.pdf (дата звернення: 11.06.2026)

References

1. Report of the World Commission on Environment and Development. Our Common Future. (1987). United Nations. https://www.are.admin.ch/en/1987-brundtland-report

2. Hák, T., Janousková, S. Moldan, & B. (2016). Sustainable Development Goals: A Need for Relevant Indicators. *Ecological Indicators*. Vol. 60(1). Pp. 565-573. DOI:http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolind.2015.08.003

3. van Tulder, R. (2018). Business and the Sustainable Development Goals. Rotterdam School of Management, Erasmus University. 24 p. https://www.rsm.nl/fileadmin/Corporate/About_RSM/Positive_Change/SDGs/Business_and_Sustainable_Development_Goals_-_Positive_Change_0_Rob_van_Tulder.pdf

4. Abubakar, I. R. (2017). Access to sanitation facilities among Nigerian households: Determinants and sustainability implications. *Sustainability*. Vol. 9(4). 547. 17 p. https://www.mdpi.com/2071-1050/9/4/547

5. Kasych, A. O. & Burkivska, V. A. (2017). Implementation of sustainable development goals in the practice of enterprise management in modern conditions. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*. Vyp. 16. Ch. 1. P. 135–140. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/32.pdf [in Ukrainian].

6. Kravchenko, M. O. & Prudkyi, V. V. (2020). Model of analysis of sustainable development of an enterprise taking into account risk. *Economic Bulletin of NTUU "KPI"*. No. 17. P. 291–302. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216368 [in Ukrainian].

7. Delmas, M. & Burbano, V. (2011). The Drivers of Greenwashing. *California Management Review.* Vol. 54(1). Pp. 64–87. https://cmr.berkeley.edu/2011/11/54-1-the-drivers-of-greenwashing

8. Lyon, T. & Montgomery, W. (2015). The Means and End of Greenwash. *Organization & Environment.* Vol. 28(2). Pp. 223–249. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1086026615575332

9. Andreoni, V. & Miola, A. (2016). Competitiveness and Sustainable Development Goals. European Commission. Luxembourg : Publications Office of the European Union. 198 p. https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103576/lb-na-28316-en-n.pdf

10. Banelienė, R. & Strazdas, R. (2025). A holistic approach to sustainability: Sustainable Development Goals (SDGs) and corporate sustainability. Econstor. Warsaw. Vol. 19. Iss. 2. https://www.econstor.eu/bitstream/10419/323490/1/1932414355.pdf